

Zondag 23 november 2014, [REDACTED] aan Gerard Boter met cc aan Ton Derks, Jaap-Jan Flinterman en Mieke Koenen:

Geachte meneer Boter (en anderen),

Dit studiejaar ben ik gestart met het minorprogramma Antieke Cultuur. Dit is mij echter behoorlijk slecht bevallen. Op een universiteit mag je toch zeker héle waarheden verwachten en geen achterhaalde "onderrichting" die een geheel continent buiten beschouwing laat (Afrika), als zijnde (een van) dé grondlegger(s) van de westerse civilisatie. Ik had toch gedacht dat dit nu wel algemeen bekend zou zijn, althans, binnen een academische instelling! De "VU kijkt verder", is het niet? Wel, helaas zit ook de Vrije Universiteit nog vast in een (denk)systeem waar Witte Suprematie de boventoon voert. Schaamteloos!

Een voorbeeldje uit Blois' en Van der Spek's 'Een kennismaking met de Oude Wereld' wat als handboek dient voor de Basis cursus geschiedenis van de Oudheid:

*"De oude geschiedenis, die in dit boek behandeld wordt, is de historie van de bakermat van de Europese beschaving. Deze beschaving die zich **sedert** de ontdekkingsreizen van de zestiende eeuw en sterker nog **sedert** het koloniale imperialisme van de negentiende en twintigste eeuw over de hele wereld verbreid heeft, heeft haar wortels in de landen rondom de Middellandse Zee, en in het bijzonder in de cultuurcentra van het oude Nabije Oosten enerzijds en in die van de antieke Grieken en Romeinen anderzijds."* (201, 11)

Het is al wonderbaarlijk dat deze (arrogante) eurocentrische historici hun geschiedenis uit handen wil geven aan een gebied dat wij nu kennen als 'het midden oosten', maar ik vind het afschuwelijk dat in dit stuk de zogenoemde 'ontdekkingsreizen' en het koloniale imperialisme hier gepresenteerd wordt als de redding van de 'ongeciviliseerde' wereld. De 'ontwikkelde' westerlingen komen hun kennis wel even delen met de rest van de wereld' en hier zou niets optegen moeten zijn, want 'sedert' deze (afgrijselijke!) perioden, leerde Afrikanen, Indianen (en andere niet-westerse volken) pas wat civilisatie was. En voor het gemak wordt even verzwegen dat velen van 'onze' welbekende Griekse filosofen - ook wel bekend als de architecten van de westerse civilisatie - in de leer zijn geweest in Kemet (Egypte, ZWART-AFRIKA) en deze leerop hun beurt weer hebben verspreid in Europa. (James, G. M., Stolen Legacy, 2009). Walgelijk.

Hierbij dien ik dus een zwaarbeladen klacht in, welke overigens niet alleen geldt voor het onderwijsprogramma Oudheidkunde, maar ook religiestudies, politicologie en ik en mijn team zullen onze uiterste best doen te achterhalen binnen welke studies het nog meer aan objectieve informatie ontbreekt. Ik hoop dat u de ernst van deze zaak inziet en bereid bent een volledig beeld te scheppen binnen deze studierichting, zodat deze niet langer bijdraagt aan een onvolledige, eurocentrische en racistische kijk op de geschiedenis, waarin de zwarte mens miskend wordt voor zijn (enorme!) bijdrage aan westerse civilisatie.

Ik zie uw reactie graag spoedig tegemoet.

Groet,

[REDACTED]

Dinsdag 25 november, Gerard Boter aan [REDACTED], met cc aan Ton Derks, Jaap-Jan Flinterman en Mieke Koenen:

Geachte mevrouw [REDACTED],

Hartelijk dank voor uw bericht. Ik neem aan dat u uw mail aan ons gericht heeft in onze hoedanigheid van leden van de opleidingscommissies BA en MA van de afdeling oudheid.

Inmiddels is ons duidelijk geworden dat u na een week gestopt met de minor Antieke Cultuur. Uw kritiek richt zich concreet op één passage in het leerboek oude geschiedenis van De Blois en Van der Spek. Als u nog meer concrete punten van kritiek heeft op colleges en/of lesmateriaal van de afdeling oudheid, dan vernemen wij die graag. De verdere procedure is als volgt.

Wij streven ernaar een inhoudelijke reactie te formuleren op uw klacht. Uw brief en het conceptantwoord zullen worden voorgelegd aan de leden van de opleidingscommissie van de afdeling oudheid, inclusief de studentleden. Omdat er net vorige week een vergadering heeft plaatsgevonden, kan het enige maanden duren voordat de volgende vergadering plaatsvindt; daarom zal overleg over uw brief tussen de OC-leden via de mail plaatsvinden en niet in een vergadering. Het is bedoeling dat u voor de Kerst een inhoudelijke reactie van ons ontvangt.

Hartelijke groet,

Gerard Boter, voorzitter opleidingscommissie BA en MA van de afdeling oudheid

Zondag 21 december, Gerard Boter aan [REDACTED], met cc aan Ton Derks, Jaap-Jan Flinterman en Mieke Koenen:

In uw klacht van 23 november jl., geadresseerd aan drie stafleden van de OC Oudheid, stelt u de volgende punten aan de orde.

1. Ons onderwijs getuigt van "een (denk)systeem waar Witte Suprematie de boventoon voert." Deze stelling illustreert u met een citaat uit *Een kennismaking met de oude wereld* van De Blois en Van der Spek (zesde, herziene druk, Bussum 2001).

2. In het bijzonder wordt, zo stelt u, in ons onderwijs "verzwegen dat vele van 'onze' welbekende Griekse filosofen - ook wel bekend als de architecten van de westerse civilisatie - in de leer zijn geweest in Kemet (Egypte, ZWART-AFRIKA) en deze leer op hun beurt weer hebben verspreid in Europa." Ter adstructie van deze bewering verwijst u naar G.G.M. James, *Stolen Legacy*, waarvan u een uitgave uit 2009 hebt geraadpleegd, maar waarvan de eerste editie dateert uit 1954.

Voordat wij op beide punten ingaan, is het wellicht verstandig iets te zeggen over de Oudheid waarmee oudhistorici/oudheidkundigen binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen aan deze universiteit zich bezighouden. Geografisch beperken wij ons in hoofdzaak tot de Mediterrane wereld en het Midden-Oosten, chronologisch tot de periode die loopt van het ontstaan van de oudste beschavingen die het schrift kenden, in het huidige Irak en Egypte in de tweede helft van het vierde millennium v.Chr., tot de teloorgang van de eenheid van de Mediterrane wereld in de eeuwen rond 500 n.Chr. ten gevolge van de ondergang van het westelijk deel van het Romeinse rijk en de Arabische veroveringen. De Blois en Van der Spek spreken op de door u aangehaalde pagina van hun boek over deze wereld inderdaad als over 'de bakermat van de Europese beschaving'. Deze claim wordt in het vervolg (zie blz. 11-12 van de inleiding, maar ook blz. 284-286, de 'epiloog' van het boek) beargumenteerd, maar ook gerelativeerd. Beargumenteerd: het christendom is in de Oudheid ontstaan, het moderne burgerlijk recht van de meeste Europese (en heel wat niet-Europese) landen gaat terug op het Romeinse recht. Gerelativeerd: lang niet altijd is er sprake van continuïteit, veel van wat wij (h)erkennen als culturele verworvenheden uit de Oudheid is herontdekt en gerecipiëerd. De oudheid als 'de bakermat van de Europese beschaving', dat is dus vooral ook een kwestie van bewust teruggrijpen op die wereld, van het zich toe-eigenen daarvan. Dat teruggrijpen op die wereld is een constante in de Europese geschiedenis, van de Karolingische renaissance rond het jaar 800 tot (om slechts één voorbeeld te noemen) de verheffing van de leider van een slavenopstand uit de eerste eeuw v.Chr. tot icoon van de radicale arbeidersbeweging in de 19de en 20ste eeuw. Die wereld van de Oudheid als studieobject nemen zou je dus kunnen brandmerken als een eurocentrisch project. En inderdaad, de bestudering van die wereld dankt haar relevantie in elk geval gedeeltelijk aan het feit dat de Oudheid in de latere (Europese) geschiedenis zelden of nooit geheel afwezig is geweest. Overigens vinden wij de wereld van de Oudheid ook op zichzelf, los van de relevantie voor de latere Europese geschiedenis, de moeite van het bestuderen waard. En daarbij is, zoals u zelf heeft geconstateerd, voluit ruimte voor de erkenning van invloed op de 'Europese' Grieken van de culturen van Irak, de Levant, Anatolië en Egypte. Ter illustratie verwijzen wij naar de blz. 40, 73, 75, 79, 80, 82, 85 van het handboek dat u in uw bezit heeft.

Dit ter inleiding. Nu het hierboven reeds aangekondigde punt 1. U citeert een passage uit De Blois en Van der Spek (blz. 11) om deze vervolgens te becommentariëren. Wij nemen uw citaat over:

De oude geschiedenis, die in dit boek behandeld wordt, is de historie van de bakermat van de Europese beschaving. Deze beschaving die zich sedert de ontdekkingsreizen van de zestiende eeuw en sterker nog sedert het koloniale imperialisme van de

negentiende en twintigste eeuw over de hele wereld verbreid heeft, heeft haar wortels in de landen rondom de Middellandse Zee, en in het bijzonder in de cultuurcentra van het oude Nabije Oosten enerzijds en in die van de antieke Grieken en Romeinen anderzijds.

In uw commentaar op deze passage veronderstelt u dat de auteurs de verbreiding van de Europese beschaving sinds de ontdekkingsreizen en sinds het koloniale imperialisme willen voorstellen als het resultaat van een onbaatzuchtige en heilzame beschavingsmissie. Het moet ons van het hart dat deze interpretatie geen steun vindt in de tekst. Het enige wat De Blois en Van der Spek beweren is dat die expansie ingrijpende culturele effecten heeft gehad, die als 'verbreiding van de Europese beschaving' kunnen worden getypeerd. Misschien kun je over de geldigheid van deze stelling een interessante discussie voeren, maar een lofzang op Coen of Van Heutsz of op welke kolonisator of imperialist dan ook maar kunt u daar in onmogelijk lezen.

Dan het hierboven vermelde punt 2. De stellingen dat de Griekse filosofie is ontleend aan Egypte en dat Egypte in de Oudheid deel uitmaakte van Zwart Afrika kunnen geen van beide met serieuze argumenten worden onderbouwd. We zie ervan af de argumenten van James en andere Afrocentristen te weerleggen. In plaats daarvan verwijzen wij u graag naar Mary Lefkowitz, *Not out of Africa. How Afrocentrism became an excuse to teach myth as history*, New York 1996, waarvan u een internetversie [hier](#) kunt vinden.

Met hartelijke groet, mede namens de andere geadresseerden,
Gerard Boter, voorzitter OC Oudheid

Maandag 22 december, [REDACTED] aan Gerard Boter:

Geachte meneer Boter en anderen,

Wat ik opmaak uit uw reactie is dat u afrocentrische wetenschap bij voorbaad afkeurt en verwerpt als zijnde 'niet wetenschappelijk' omdat deze niet - ik citeer - 'met serieuze argumenten worden onderbouwd'. In plaats daarvan verwijst u mij naar een uitermate eurocentrisch werk getiteld - hoe ironisch - 'Not out of Africa'.

Dit is nu precies dat heersende probleem waar ik op doelde; u bevestigt hier enkel uw superioriteitsgevoel, niet alleen tegenover mij als student, maar tegenover een ieder die zich beroept op afrocentrische wetenschap en degenen die de wetenschap bedrijven vanuit een invalshoek die niet Europees is. U suggereert dus eigenlijk dat mijn argument en dat van George G.M. James niet wetenschappelijk genoeg zou zijn omdat het niet eurocentrisch is. Witte suprematie. Ziet u hem ook?

Mijn dringende vraag aan u is of u bereid bent om uw studenten kritisch na te laten denken over de relativiteit van wetenschap in de eerste plaats en hen theorieën aan te bieden vanuit verschillende invalshoeken. Dat lijkt me uw taak als hoogleraar aan een universiteit. Mocht u het hier niet mee eens zijn, dan betwijfel ik of u zich op de juiste positie bevindt. Ook vraag ik u nogmaals om de gebruikte literatuur te herzien en/of te verwerpen om plaats te maken voor postkoloniale literatuur.

Ik zie uw reactie graag tegemoet.

Groet,

[REDACTED]

Zondag 23 december 2014, Gerard Boter aan [REDACTED]:

Geachte mevrouw [REDACTED],

We hopen u na de kerstvakantie een reactie toe te zenden op uw gisteren verzonden bericht.

Met hartelijke groet,
Gerard Boter

Zaterdag 17 januari 2015, Gerard Boter aan [REDACTED], met cc aan Ton Derks, Jaap-Jan Flinterman, Mieke Koenen en Sanne Mul:

DIT ANTWOORD IS OPGESTELD DOOR J.J. FLINTERMAN EN GOEDGEKEURD DOOR DE ANDERE ONDERGETEKENDEN

Geachte mevrouw [REDACTED],

Naar aanleiding van Uw bericht van 22 december jl. het volgende.

Wij bestrijden dat het boek van Mary Lefkowitz waarnaar wij verwezen, eurocentristisch is; de schrijfster deelt in de consensus onder oudhistorici en beoefenaren van andere wetenschappen die zich met de Oudheid bezighouden, dat de Griekse cultuur op vele terreinen invloeden van oudere, vooral West-Aziatische, beschavingen heeft ondergaan. Het boek richt zich wel met kracht van argumenten tegen afrocentristische claims door uitputtend en overtuigend te demonstreren dat deze claims ongefundeerd zijn. Wij stellen dus niet dat afrocentristische beweringen per definitie onwetenschappelijk zijn, maar dat de beweringen van bijvoorbeeld George G.M. James bij toepassing van de gebruikelijke regels voor historisch-wetenschappelijke bewijsvoering geen stand houden.

Een goed voorbeeld is James' herhaalde bewering in het eerste hoofdstuk van zijn boek ('Greek Philosophy is Stolen Egyptian Philosophy'; zie ook het vierde hoofdstuk, 'The Egyptians Educated the Greeks') dat "the conquest of Egypt by Alexander the Great made the Egyptian Library at Alexandria available to the Greeks for research" c.q. dat "Alexander's conquest of Egypt (...) provided for Aristotle free access to the Library of Alexandria." In hetzelfde hoofdstuk spreekt hij van "the conquest of Egypt by Alexander the Great, and the seizure and looting of the Royal Library at Alexandria." Klaarblijkelijk gaat James er niet alleen van uit dat het door Alexander de Grote gestichte Alexandrië reeds vóór de verovering van Egypte door de Macedonische koning bestond, maar dat daar op dat moment zelfs een Koninklijke Bibliotheek gehuisvest was. Het spijt ons zeer, maar de enig denkbare toepassing voor een dergelijke tekst in het kader van een introductiecursus Oude Geschiedenis zou zijn deze aan studenten voor te leggen met de begeleidende opdracht: 'Toon aan dat dit niet kan kloppen.'

Wij zijn zeker bereid 'studenten kritisch na te laten denken over de relativiteit van wetenschap (...) en h[u]n theorieën aan te bieden vanuit verschillende invalshoeken'. We leggen reeds in het kader van ons eerstejaars werkgroeponderwijs studenten wetenschappelijke teksten voor waarin met kracht van argumenten heel uiteenlopende standpunten over dezelfde kwestie worden verdedigd. Maar we hechten er wel aan studenten te confronteren met teksten die getuigen van enige kennis van zaken en die aan minimale regels voor wetenschappelijke bewijsvoering voldoen. Ongefundeerde beweringen horen op een universiteit niet thuis, niet in de collegezaal, niet in de werkgroepkamer en niet op een literatuurlijst.

We hopen ons standpunt hiermee te hebben verduidelijkt en eventuele misverstanden te hebben weggenomen. Wat ons betreft is de discussie hiermee gesloten.

Met vriendelijke groet, mede namens Mieke Koenen, Ton Derks en Jaap-Jan Flinterman,

Gerard Boter, voorzitter OC BA en MA Oudheid